

ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ จากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองวารินชำราบ

The Relationship between Health beliefs and Accident prevention behaviors among Disaster Prevention and Mitigation Officer In Warinchamrab Local Government

สุนทรี ศรีเที่ยง^{1*}, ปฐวรรณ สุวรรณพา² และอารีรัตน์ ครองยุดิ²
Soontaree Sritieng^{1*}, Patawan Suwannapa², and Areerat Krongyut²

¹ภาควิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

¹Department of Biological Science, Faculty of Science, Ubon Ratchathani University

²สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

²Occupational Health and Safety, Faculty of Science, Ubon Ratchathani University

*Corresponding author. Tel. 092-4832424 E-mail : soontaree.s@ubu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเชื่อด้านสุขภาพและระดับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมืองวารินชำราบ จำนวน 32 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอนุมานทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้ Pearson's Correlation Coefficient ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยส่วนใหญ่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป ร้อยละ 56.25 จบการศึกษาระดับอนุปริญญา / ปวส. ร้อยละ 59.38 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 71.88 และทำงานมากกว่า 5 ปีขึ้นไป ร้อยละ 78.13 ระดับความเชื่อด้านสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับเชื่อมาก ($\bar{X} = 2.63$, S.D = 0.51) ระดับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.42$, S.D = 0.62) และพบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.521$, p-value = 0.002)

คำสำคัญ : ความเชื่อด้านสุขภาพ / พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ / สาธารณภัย

Abstract

The objective of this descriptive study were: 1) to study levels of health beliefs and accident prevention behaviors of Disaster Prevention and Mitigation Officer in Warinchamrab Local Government, 2) to study the relationship between personal factors, health beliefs with accident prevention behaviors of Disaster Prevention and Mitigation Officer in Warinchamrab Local Government. There were 32 males Disaster Prevention and Mitigation Officer. The instrument was used questionnaire for collecting data. Descriptive statistics and Inferential statistics were used for determining the data as frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's Correlation Coefficient with statistical significance at the 95% confidence level. The results of this research were the Disaster Prevention and Mitigation Officer with age 40 or over were 56.25%, had diploma education were 59.38%, married were 71.88% and working over 5 years were 78.13%. The levels of health beliefs of Disaster Prevention and Mitigation Officer was high level. ($\bar{X} = 2.63$, S.D = 0.51) The levels of accident prevention behaviors of Disaster Prevention and Mitigation Officer was high level. ($\bar{X} = 2.42$, S.D = 0.62) and found that the levels of education were significantly correlated with accident prevention behaviors. ($r = 0.521$, p-value = 0.002)

Keywords : Health beliefs / Accident prevention behaviors / Public disaster

บทนำ

เจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทำงานภายใต้หลัก การมุ่งเน้นที่จะช่วยเหลือผู้ประสบภัย อาทิ อุทกภัย วาตภัย และ อัคคีภัยรวมทั้งอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นเพื่อให้ผู้ประสบภัยรอดชีวิตหรือรอดพ้น จากความพิการและการบาดเจ็บรวมถึงมีการฟื้นฟูหลังเกิดภัย ซึ่งการ ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบเหตุจากเหตุการณ์ดังกล่าวอาจก่อให้เกิด อุบัติเหตุระหว่างปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยได้เนื่องจากต้องปฏิบัติงานท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่คุกคาม ต่อสุขภาพ ได้แก่ สิ่งคุกคามด้านกายภาพเช่น การทำงานที่ต้องเผชิญ กับความร้อนจากเปลวเพลิง การทำงานในพื้นที่จำกัดภายใต้สภาพ แวดล้อมที่กดดัน สิ่งคุกคามด้านเคมี เช่น ก๊าซ ไอร์ระเหย ของแข็งในรูป ของฝุ่น เส้นใย หรือพุ่ม ส่งผลต่อระบบทางเดินหายใจ ส่งผลต่อผิวหนัง ในเลือดทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการทำหน้าที่ของอวัยวะภายใน ร่างกาย สิ่งคุกคามด้านชีวภาพที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อขณะปฏิบัติงานช่วย เหลือผู้ประสบภัย และสิ่งคุกคามด้านจิตวิทยาสังคม เช่น สภาพจิตใจที่ไม่พร้อม เกิดความเครียดทั้งทางร่างกายและจิตใจ⁽¹⁾ นอกจากนี้ ปัจจัย ส่วนบุคคลและพฤติกรรมสุขภาพยังเป็นอีกตัวแปรที่ส่งผลต่อสุขภาพ ของเจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้แก่ อายุ ประสบการณ์ การทำงาน และพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นระหว่าง ปฏิบัติงาน ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยจะต้องมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจมีความ รับผิดชอบช่วยชีวิตและรักษาทรัพย์สินของผู้ประสบภัยจากรายงาน ของสำนักบริหารงานดับเพลิงแห่งสหรัฐอเมริกา (U.S. Fire Adminis- tration) ได้ระบุสาเหตุที่ทำให้เจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย บาดเจ็บและเสียชีวิตขณะปฏิบัติหน้าที่ สาเหตุแรกเกิดจากอาการหัวใจ วายมีสถิติสูงถึงร้อยละ 43.90 รองลงมาคือการได้รับบาดเจ็บเป็นแผล ฟกช้ำรุนแรงร้อยละ 27.00 การขาดอากาศหายใจร้อยละ 11.30 การ ถูกไฟคลอกร้อยละ 8.40 การถูกไฟฟ้าช็อตรวมถึงการจมน้ำร้อยละ 3.60% โรคลมชักร้อยละ 1.30% และเกิดจากสาเหตุอื่น ๆ ร้อยละ 2.10⁽²⁾ จากข้อมูลข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความ เชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมืองวารินชำราบ เพื่อเป็นแนวทางป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพและอุบัติเหตุรุนแรงที่อาจ เกิดขึ้นขณะปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความเชื่อด้านสุขภาพและระดับพฤติกรรม การป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความเชื่อ ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

สมมุติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลและความเชื่อด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้วิจัยกำหนดเอง ร้อยละ 100 ของกลุ่มประชากรเจ้าหน้าที่ป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองวารินชำราบ คุณสมบัติของ ประชากร เป็นเพศชาย อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ระยะเวลาปฏิบัติงาน ไม่น้อยกว่า 4 เดือน จำนวน 32 คนระยะเวลาวิจัย ระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ ถึง ธันวาคม 2561 และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นและประยุกต์มาจากการวิจัยของวัชร ปานชื่น (2552)⁽³⁾ ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและประสบการณ์ในการทำงาน จำนวน 4 ข้อ

- 1) อายุ นับอายุเต็มมีหน่วยวัดเป็นปี
- 2) ระดับการศึกษาแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ ประถมศึกษา, มัธยมศึกษา, อนุปริญญา/ปวส., ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี
- 3) สถานภาพสมรส
- 4) ระยะเวลาการปฏิบัติงาน (ถ้าเกิน 6 เดือนนับเป็น 1 ปี)

ส่วนที่ 2 ความเชื่อด้านสุขภาพในการรับรู้ด้านต่าง ๆ ของการ เกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน จำนวน 5 หัวข้อ

- 1) การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน
- 2) การรับรู้ความรุนแรงของการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน
- 3) การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจาก การปฏิบัติงาน

4) การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการ ปฏิบัติงาน

5) การรับรู้แรงจูงใจในการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการ ปฏิบัติงาน

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อใช้ในการเปรียบเทียบเป็น 3 ระดับ ดังนี้
คะแนน 3 หมายถึง เชื่อมาก
คะแนน 2 หมายถึง เชื่อปานกลาง
คะแนน 1 หมายถึง เชื่อน้อย

การแปลผลคะแนน

คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.00 หมายถึง ระดับความเชื่อด้านสุขภาพ อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 1.67 - 2.33 หมายถึง ระดับความเชื่อ ด้านสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.66 หมายถึง ระดับความเชื่อด้านสุขภาพ
อยู่ในระดับน้อย

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน
โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อใช้ในการเปรียบเทียบเป็น 3 ระดับ ดังนี้
คะแนน 3 หมายถึง พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุระดับมาก
คะแนน 2 หมายถึง พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุระดับปาน
กลาง

คะแนน 1 หมายถึง พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุระดับน้อย

การแปลผลคะแนน

คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.00 หมายถึง พฤติกรรมการป้องกัน
อุบัติเหตุอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 1.67 - 2.33 หมายถึง พฤติกรรมการป้องกัน
อุบัติเหตุอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.66 หมายถึง พฤติกรรมการป้องกัน
อุบัติเหตุอยู่ในระดับน้อย

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน
3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาค่าดัชนี
ความสอดคล้องของแบบสอบถาม มีค่า IOC มากกว่า 0.50 ซึ่งได้ค่า
IOC ในแต่ละข้อคำถามเท่ากับ 1.00 จำนวน 33 ข้อ และ 0.66 จำนวน
2 ข้อทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha Coefficient)
มีค่าความเชื่อมั่นอย่างน้อย 0.70 ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.835 และ
วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ หาค่าความถึ
ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบความ
สัมพันธ์โดยใช้สถิติ Pearson's Correlation Coefficient

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย

ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป ร้อยละ 56.25 อายุ
30 - 40 ปี ร้อยละ 34.37 และอายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 9.38 ระดับ
การศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส.
ร้อยละ 59.38 ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 34.37 และปริญญาตรี
ร้อยละ 6.25 สถานภาพสมรส พบว่า ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส
ร้อยละ 71.88 โสด ร้อยละ 21.87 และหย่าร้าง/หม้าย/แยกกันอยู่
ร้อยละ 6.25ระยะเวลาการปฏิบัติงาน พบว่า ส่วนใหญ่ทำงานมากกว่า
5 ปีขึ้นไป ร้อยละ 78.13 ทำงาน 1 - 5 ปี ร้อยละ 15.62 และทำงาน
น้อยกว่า 1 ปี ร้อยละ 6.25 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคล (N=32)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ (ปี)		
น้อยกว่า 30	3	9.38
30 - 40	11	34.37
มากกว่า 40 ปีขึ้นไป	18	56.25
ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษา	11	34.37
อนุปริญญา/ปวส.	19	59.38
ปริญญาตรี	2	6.25
สถานภาพ		
โสด	7	21.87
สมรส	23	71.88
หย่าร้าง / หม้าย / แยกกันอยู่	2	6.25
ระยะเวลาการปฏิบัติงาน (ปี)		
น้อยกว่า 1	2	6.25
1-5	5	15.62
5 ปีขึ้นไป	25	78.13

2. ความเชื่อด้านสุขภาพในการรับรู้ด้านต่าง ๆ ของการเกิด อุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน

ความเชื่อด้านสุขภาพในการรับรู้ของการเกิดอุบัติเหตุจาก
การปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยง
ของการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน ด้านการรับรู้ความรุนแรงของ
การเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการ
ปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน ด้านการรับรู้อุปสรรค
ของการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน และด้านการรับ
รู้แรงจูงใจในการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน พบว่า
ระดับความเชื่อด้านสุขภาพต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานของ
เจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยรวมอยู่ในระดับเชื่อมาก
($\bar{X} = 2.63$, S.D = 0.51) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการ
รับรู้แรงจูงใจในการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานอยู่
อันดับสูงสุดที่ ($\bar{X} = 2.70$, S.D = 0.44) และด้านการรับรู้อุปสรรคของ
การปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน อยู่อันดับต่ำที่สุด
($\bar{X} = 2.53$, S.D = 0.53) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับความเชื่อด้านสุขภาพในการรับรู้ของการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน (N=32)

ความเชื่อด้านสุขภาพ		S.D.	ระดับความเชื่อ
1) ด้านการรับรู้แรงจูงใจในการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน	2.70	0.44	มาก
2) ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน	2.67	0.48	มาก
3) ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน	2.65	0.32	มาก
4) ด้านการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน	2.64	0.52	มาก
5) ด้านการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน	2.53	0.53	มาก
รวม	2.63	0.51	มาก

ระดับความเชื่อด้านสุขภาพในแต่ละด้านของการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทั้ง 5 ด้าน พบว่า ความเชื่อด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับ เชื่อมาก ($\bar{X} = 2.65$, S.D = 0.52) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความเชื่อว่าการออกปฏิบัติงานโดยไม่สวมใส่ชุดป้องกันความร้อนขณะเข้าระงับเหตุเพลิงไหม้อาจเพิ่มโอกาสเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุได้อยู่อันดับสูงสุด ($\bar{X} = 2.78$, S.D = 0.42) และความเชื่อว่าการหากสภาพร่างกายไม่พร้อมในการออกปฏิบัติงานจะทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ อยู่อันดับต่ำที่สุด ($\bar{X} = 2.56$, S.D = 0.56)

ความเชื่อด้านการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับเชื่อมาก ($\bar{X} = 2.64$, S.D = 0.52) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความเชื่อว่าการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานจะช่วยป้องกันการเกิดอุบัติเหตุได้อยู่อันดับสูงสุด ($\bar{X} = 2.68$, S.D = 0.53) และความเชื่อว่าการหากประสบอุบัติเหตุระหว่างปฏิบัติงานถ้าไม่ได้รับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นอาจทำให้อาการบาดเจ็บรุนแรงมากขึ้นได้ อยู่อันดับต่ำที่สุด ($\bar{X} = 2.59$, S.D = 0.49)

ความเชื่อด้านการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานโดยรวม อยู่ในระดับเชื่อมาก ($\bar{X} = 2.67$,

S.D = 0.48) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความเชื่อว่าการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานจะช่วยป้องกันการเกิดอุบัติเหตุได้ อยู่อันดับสูงสุด ($\bar{X} = 2.75$, S.D = 0.43) และความเชื่อว่าการสวมผ้าคลุมศีรษะกันความร้อนและเปลวไฟจะช่วยลดการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานได้ อยู่อันดับต่ำที่สุด ($\bar{X} = 2.59$, S.D = 0.55)

ความเชื่อด้านการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานโดยรวม อยู่ในระดับเชื่อมาก ($\bar{X} = 2.53$, S.D = 0.53) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความเชื่อว่าการสวมใส่หน้ากากกรองอากาศอย่างถูกต้องเป็นเรื่องที่ทำได้ง่ายหากทำเป็นประจำทุกครั้ง อยู่อันดับสูงสุด ($\bar{X} = 2.71$, S.D = 0.45) และความเชื่อว่าการใส่กรองหน้ากากมีราคาแพงจึงจำเป็นต้องนำกลับมาใช้งานอีกครั้ง อยู่อันดับต่ำที่สุด ($\bar{X} = 2.37$, S.D = 0.65)

ความเชื่อด้านการรับรู้แรงจูงใจในการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานโดยรวม อยู่ในระดับเชื่อมาก ($\bar{X} = 2.53$, S.D = 0.53) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความเชื่อว่าการเข้าอบรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลจนมีความชำนาญจะช่วยให้เกิดความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น อยู่อันดับสูงสุด ($\bar{X} = 2.87$, S.D = 0.33) และความเชื่อว่าการเข้าร่วมอบรมขั้นตอนปฏิบัติงานเป็นสิ่งที่ดีต่อการสร้างแนวคิดเรื่องความปลอดภัยในการทำงาน อยู่อันดับต่ำที่สุด ($\bar{X} = 2.56$, S.D = 0.50) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับความเชื่อด้านสุขภาพในแต่ละด้านของการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน (N=32)

ความเชื่อด้านสุขภาพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเชื่อ
1) ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน	2.65	0.52	มาก
(1) การออกปฏิบัติงานโดยไม่สวมใส่ชุดป้องกันความร้อนขณะเข้าระงับเหตุเพลิงไหม้อาจเพิ่มโอกาสเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุได้	2.78	0.42	มาก
(2) การออกปฏิบัติงานโดยไม่สวมใส่หมวกดับเพลิงจะทำให้เกิดอุบัติเหตุได้	2.65	0.48	มาก
(3) เชื่อว่าตนเองมีโอกาสได้รับอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน	2.62	0.60	มาก
(4) หากปฏิบัติตามคำแนะนำหรือแผนการปฏิบัติงานแล้วจะสามารถลดโอกาสเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานได้	2.62	0.55	มาก
(5) หากสภาพร่างกายไม่พร้อมในการออกปฏิบัติงานจะทำให้เกิดอุบัติเหตุได้	2.56	0.56	มาก

ตารางที่ 3 ระดับความเชื่อด้านสุขภาพในแต่ละด้านของการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน (N=32) (ต่อ)

ความเชื่อด้านสุขภาพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเชื่อ
2) ด้านการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน	2.64	0.52	มาก
(1) การปฏิบัติตามคำแนะนำหรือแผนการปฏิบัติงานจะทำให้การประสบอุบัติเหตุมีความรุนแรงน้อยลง	2.68	0.53	มาก
(2) หากเกิดอุบัติเหตุระหว่างปฏิบัติงานต้องรีบนำตัวผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาลเพื่อลดอาการบาดเจ็บให้น้อยลง	2.68	0.47	มาก
(3) หากสวมใส่ ถุงมือดับเพลิงเมื่อเกิดอุบัติเหตุจะช่วยลดอาการบาดเจ็บให้รุนแรงน้อยลง	2.65	0.48	มาก
(4) การได้รับอุบัติเหตุจากการทำงานทำให้เกิดอุบัติเหตุรุนแรงถึงขั้นบาดเจ็บ พิการ หรือเสียชีวิตได้	2.59	0.61	มาก
(5) หากประสบอุบัติเหตุระหว่างปฏิบัติงานถ้าไม่ได้รับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นอาจทำให้อาการบาดเจ็บรุนแรงมากขึ้นได้	2.59	0.49	มาก
3) ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน	2.67	0.48	มาก
(1) การเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานจะช่วยป้องกันการเกิดอุบัติเหตุได้	2.75	0.43	มาก
(2) การตรวจสอบอุปกรณ์หลังจากการปฏิบัติงานจะช่วยให้เกิดความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น	2.71	0.45	มาก
(3) การรับรู้เรื่องการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อลดอุบัติเหตุที่อาจจะเกิดขึ้น	2.65	0.48	มาก
(4) การเรียนรู้วิธีการใช้อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานจะก่อให้เกิดความปลอดภัยในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น	2.65	0.48	มาก
(5) การสวมผ้าคลุมศีรษะกันความร้อนและเปลวไฟจะช่วยลดการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานได้	2.59	0.55	มาก
4) ด้านการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน	2.53	0.53	มาก
(1) การสวมใส่หน้ากากกรองอากาศอย่างถูกต้องเป็นเรื่องที่ทำได้ง่ายหากทำเป็นประจำทุกครั้ง	2.71	0.45	มาก

ตารางที่ 3 ระดับความเชื่อด้านสุขภาพในแต่ละด้านของการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน (N=32) (ต่อ)

ความเชื่อด้านสุขภาพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเชื่อ
(2) เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินจำเป็นต้องใช้ชุดป้องกันความร้อน หมวกดับเพลิง รองเท้าดับเพลิง และถุงมือดับเพลิง	2.59	0.49	มาก
(3) การใช้อุปกรณ์ช่วยหายใจ (SCBA) อย่างถูกวิธีเมื่อเข้าระงับเหตุในพื้นที่อับอากาศจะทำให้รู้สึกอึดอัดและไม่คล่องตัวแต่สามารถป้องกันอุบัติเหตุได้	2.56	0.56	มาก
(4) การคาดการณ์ถึงอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในระหว่างปฏิบัติงานจะสามารถป้องกันอุบัติเหตุได้ดียิ่งขึ้น	2.43	0.50	มาก
(5) ใส่กรองหน้ากากมีราคาแพงจึงจำเป็นต้องนำกลับมาใช้งานอีกครั้ง	2.37	0.65	มาก
5) ด้านการรับรู้แรงจูงใจในการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน	2.53	0.53	มาก
(1) การเข้าอบรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลจนมีความชำนาญจะช่วยให้เกิดความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น	2.87	0.33	มาก
(2) การมีแนวทางการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนจะทำให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน	2.81	0.39	มาก
(3) การรับรู้ข่าวสารการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานเป็นการสร้างแนวคิดและวิธีการปฏิบัติงานให้ปลอดภัย	2.65	0.48	มาก
(4) การตรวจสอบสุขภาพเป็นประจำทุกปีเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้ปฏิบัติงานปลอดภัยมากยิ่งขึ้น	2.62	0.49	มาก
(5) การเข้าร่วมอบรมขั้นตอนปฏิบัติงานเป็นสิ่งที่ดีต่อการสร้างแนวคิดเรื่องความปลอดภัยในการทำงาน	2.56	0.50	มาก

ระดับความเชื่อด้านสุขภาพในการรับรู้ในด้านต่าง ๆ ของการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน 1) ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากและปานกลาง ร้อยละ 84.37, 15.63 ตามลำดับ 2) ด้านการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากและปานกลาง ร้อยละ 87.50, 12.50 ตามลำดับ 3) ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากและปานกลาง ร้อยละ 81.25, 18.75 ตามลำดับ 4) ด้านการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากและปานกลาง ร้อยละ 68.75, 31.25 ตามลำดับ และ 5) ด้านการรับรู้แรงจูงใจในการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากและปานกลาง ร้อยละ 87.50, 12.50 ตามลำดับ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สรุประดับความเชื่อด้านสุขภาพ (N=32)

ระดับความเชื่อด้านสุขภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน		
น้อย (1.00 – 1.66)	0	0.00
ปานกลาง (1.67 – 2.33)	5	15.63
มาก (2.34 – 3.00)	27	84.37
การรับรู้ความรุนแรงของการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน		
น้อย (1.00 – 1.66)	0	0.00
ปานกลาง (1.67 – 2.33)	4	12.50
มาก (2.34 – 3.00)	28	87.50
การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน		
น้อย (1.00 – 1.66)	0	0.00
ปานกลาง (1.67 – 2.33)	6	18.75
มาก (2.34 – 3.00)	26	81.25
การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน		
น้อย (1.00 – 1.66)	0	0.00
ปานกลาง (1.67 – 2.33)	10	31.25
มาก (2.34 – 3.00)	22	68.75
การรับรู้แรงจูงใจในการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน		
น้อย (1.00 – 1.66)	0	0.00
ปานกลาง (1.67 – 2.33)	4	12.50
มาก (2.34 – 3.00)	28	87.50

3. พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน

ระดับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.42, S.D = 0.62) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ขณะปฏิบัติงานปฏิบัติด้วยความระมัดระวัง อยู่อันดับสูงที่สุด ($\bar{X}$ = 2.62, S.D = 0.60) ส่วนการสวมอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลครบทุกชิ้นก่อนเข้าปฏิบัติงาน อยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.21, S.D = 0.60) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ระดับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน (N=32)

ความเชื่อด้านสุขภาพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเชื่อ
1) ขณะปฏิบัติงานปฏิบัติด้วยความระมัดระวัง	2.62	0.60	มาก
2) ฝึกซ้อมการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ	2.62	0.55	มาก

ตารางที่ 5 ระดับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน (N=32)

ความเชื่อด้านสุขภาพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเชื่อ
3) สวมเครื่องแต่งกายปฏิบัติงานอย่างถูกต้องและเหมาะสม	2.43	0.56	มาก
4) ปฏิบัติตามแผนการปฏิบัติงานที่จัดทำขึ้นอย่างเหมาะสม	2.40	0.66	มาก
5) รับทราบแผนการปฏิบัติงานของหน่วยงาน	2.40	0.61	มาก
6) สามารถแนะนำวิธีการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานให้แก่เพื่อนร่วมงานได้	2.37	0.70	มาก
7) สามารถนำคำแนะนำวิธีการป้องกันอุบัติเหตุจากเพื่อนร่วมงานมาปฏิบัติตามได้	2.37	0.65	มาก
8) การปฏิบัติงานแต่ละครั้งจะวิเคราะห์ถึงอันตรายและมีวิธีป้องกันเพื่อให้ตนเองปลอดภัยจากอุบัติเหตุ	2.37	0.65	มาก
9) ติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวิธีการป้องกันอุบัติเหตุระหว่างปฏิบัติงานเป็นประจำ	2.37	0.60	มาก
10) สวมอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลครบทุกชิ้นก่อนเข้าปฏิบัติงาน	2.21	0.60	ปานกลาง
รวม	2.42	0.62	มาก

ระดับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 59.38 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 34.37 และอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 6.25 ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 สรุประดับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน (N=32)

ระดับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อย (1.00 – 1.66)	2	6.25
ปานกลาง (1.67 – 2.33)	11	34.37
มาก (2.34 – 3.00)	19	59.38

4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน

ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (r = 0.521, p -value = 0.002) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน อายุ สถานภาพและระยะเวลาการปฏิบัติงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (r = -0.161, p -value = 0.379, r = -0.025, p -value = 0.893, r = -0.035, p -value = 0.850 ตามลำดับ) ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน (N=32)

ข้อมูลส่วนบุคคล	พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน			รวม (ร้อยละ)	r	p-value
	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)			
อายุ (ปี)						
น้อยกว่า 30	2 (6.25)	0 (0.00)	1 (3.13)	9.38	-0.161	0.379
30 - 40	0 (0.00)	1 (3.13)	10 (31.25)	34.37		
มากกว่า 40 ขึ้นไป	0 (0.00)	10 (31.25)	8 (25.00)	56.25		
ระดับการศึกษาสูงสุด						
มัธยมศึกษา	1 (3.13)	8 (25.00)	2 (6.25)	34.37	0.521	0.002*
อนุปริญญา / ปวส.	1 (3.13)	3 (9.38)	15 (46.88)	59.38		
ปริญญาตรี	0 (0.00)	0 (0.00)	2 (6.25)	6.25		
สถานภาพ						
โสด	0 (0.00)	3 (9.38)	4 (12.50)	21.87	-0.025	0.893
สมรส หย่าร้าง /	2 (6.25)	7 (21.88)	14 (43.75)	71.88		
หม้าย / แยกกันอยู่	0 (0.00)	1 (3.13)	1 (3.13)	6.25		
ระยะเวลาการปฏิบัติงาน (ปี)						
น้อยกว่า 1	0 (0.00)	1 (3.13)	1 (3.13)	6.25	-0.035	0.850
1 - 5	1 (3.13)	0 (0.00)	4 (12.50)	15.62		
มากกว่า 5 ขึ้นไป	1 (3.13)	10 (31.25)	14 (43.75)	78.13		

* p-value < 0.05

5. ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน

การรับรู้โอกาสเสี่ยงการรับรู้ความรุนแรงการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุของการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุและการรับรู้แรงจูงใจในการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.048$, $p\text{-value} = 0.793$, $r = -0.135$, $p\text{-value} = 0.461$, $r = 0.025$, $p\text{-value} = 0.894$, $r = -0.076$, $p\text{-value} = 0.680$, $r = 0.019$, $p\text{-value} = 0.916$) ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน (N=32)

ความเชื่อถือ ด้านสุขภาพ	พฤติกรรมกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ จากการปฏิบัติงาน			รวม (ร้อยละ)	r	p-value
	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)			
1. การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน						
ปานกลาง	0 (0.00)	2 (6.25)	3 (9.38)	15.63	-0.048	0.793
มาก	2 (6.25)	9 (28.13)	16 (50.00)	84.37		
2. การรับรู้ความรุนแรงของการเกิดอุบัติเหตุ จากการปฏิบัติงาน						
ปานกลาง	0 (0.00)	1 (3.13)	3 (9.38)	12.50	-0.135	0.461
มาก	2 (6.25)	10 (31.25)	16 (50.00)	87.50		
3. การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ จากการปฏิบัติงาน						
ปานกลาง	0 (0.00)	3 (9.38)	3 (9.38)	18.75	0.025	0.894
มาก	2 (6.25)	8 (25.00)	16 (50.00)	81.25		
4. การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ จากการปฏิบัติงาน						
ปานกลาง	0 (0.00)	4 (12.50)	6 (18.75)	31.25	-0.076	0.680
มาก	2 (6.25)	7 (21.88)	13 (40.63)	68.75		
5. การรับรู้แรงจูงใจในการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ จากการปฏิบัติงาน						
ปานกลาง	0 (0.00)	2 (6.25)	2 (6.25)	12.50	0.019	0.916
มาก	2 (6.25)	9 (28.13)	17 (53.13)	87.50		

อภิปรายผล

1. ความเชื่อด้านสุขภาพในการรับรู้ด้านต่างๆ ของการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน

จากผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีระดับความเชื่อด้านสุขภาพ โดยรวมอยู่ในระดับเชื่อมั่นมาก ($\bar{X} = 2.63$, $S.D = 0.51$) ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของวัชร ปานชื่น (2552) ⁽³⁾ ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานของอาสาสมัครมูลนิธิร่วมกตัญญูในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับความเชื่อด้านสุขภาพของอาสาสมัครมูลนิธิร่วมกตัญญูในเขตกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับเชื่อมั่นน้อย ($\bar{X} = 1.78$, $S.D = 0.35$) เนื่องจากความเชื่อเป็นความรู้สึกนึกคิดและความเข้าใจที่จะยอมรับหรือการรับรู้ของบุคคลนั้นๆ ต่อภาวะของการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพของ Rosenstock, Becker, Kirscht, et al. ^(4,5) จึงทำให้ระดับความเชื่อของเจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกับอาสาสมัครมูลนิธิร่วมกตัญญูอยู่ในระดับที่แตกต่างกัน

2. พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน

พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.42, S.D = 0.62$) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความเอนเอียงในการเกิดอุบัติเหตุ (Accident-Prone Theory) ⁽⁶⁾ กล่าวคือ ลักษณะธรรมชาติของบุคคลที่มีส่วนเป็นสาเหตุให้เกิดอุบัติเหตุจำแนกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่งบุคคลประเภทเอ็กซ์ (Type X) มีความเอนเอียงที่จะไม่เกิดอุบัติเหตุ คือ บุคคลที่มีแบบแผนและเป้าหมายในการดำรงชีวิต กลุ่มที่สองบุคคลประเภทยาย (Type Y) มีความเอนเอียงที่จะเกิดอุบัติเหตุ คือ บุคคลที่ไม่มีแบบแผนและเป้าหมายในการดำรงชีวิต เนื่องจากผู้ที่พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุที่ดีจะเป็นผู้ที่ควบคุมการแสดงออกของพฤติกรรมได้ดี โดยเฉพาะผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจะสามารถประเมินสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว ดังนั้นลักษณะการทำงานของเจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจึงต้องมีแผนงานหรือแนวทางการปฏิบัติงานและมีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานที่เป็นระบบและให้เกิดความปลอดภัยสูงสุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน

อายุ สถานภาพและระยะเวลาการปฏิบัติงานไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน ยกเว้น ระดับการศึกษา ($r = 0.521, p\text{-value} = 0.002$) ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการขาดดุลยภาพ (Imbalance Cause Theory) ⁽⁶⁾ กล่าวคือ การบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุที่เกิดจากการขาดดุลยภาพชั่วขณะหนึ่งระหว่างพฤติกรรมของบุคคลกับระบบการทำงานที่บุคคลนั้นกระทำอยู่ โดยพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของแต่ละบุคคลจะไม่แปรผันตามปัจจัยส่วนบุคคล เนื่องจากต้องพิจารณาปัจจัยอื่น ซึ่งเป็นสาเหตุที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัย ได้แก่ ความบกพร่องในการดูแลการปฏิบัติงาน ความบกพร่องของสภาวะจิตใจ และความบกพร่องของสภาวะทางร่างกายของผู้ปฏิบัติงาน ส่วนระดับการศึกษาจะเป็นปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนให้บุคคลมีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุที่ดีขึ้นเนื่องจากเมื่อบุคคลมีความรู้ถึงสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุก็จะหลีกเลี่ยงพฤติกรรมหรือการปฏิบัติที่อาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุขึ้น

4. ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน

จากผลการวิจัย พบว่า ความเชื่อด้านสุขภาพไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มเกสตัลท์ (Gestalt's Theory) ⁽⁷⁾ กล่าวคือ การเรียนรู้แบบมีเหตุผลเป็นการมองเห็นรับรู้ถึงความสัมพันธ์ของ

เหตุการณ์แล้วใช้ความรู้ ประสบการณ์แก้ปัญหา และเมื่อเกิดปัญหาขึ้นอีกก็จะสามารถหาวิธีการนั้นมาใช้แก้ปัญหาได้ทันทีโดยไม่ต้องเสียเวลาคิดพิจารณาใหม่เนื่องจากการเรียนรู้ตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพไม่ได้ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานโดยตรงที่บุคคลจะมีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุที่ต้นต้นต้องอาศัยการเรียนรู้ ประสบการณ์ และทัศนคติที่ดีจากการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. ดำเนินการทบทวนแผนการปฏิบัติงานที่ถูกวิธีและมีแนวปฏิบัติในรูปแบบเดียวกันเพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน
2. ส่งเสริมให้ฝึกซ้อมการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบวิเคราะห์ถึงอันตรายและร่วมหาแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจน
3. สนับสนุนและส่งเสริมการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่ถูกต้องและครบถ้วนก่อนออกปฏิบัติงานทุกครั้ง

เอกสารอ้างอิง

1. วัฒนกันต์ ลากสาร. *วิทยาการสาธารณสุข*. [อินเทอร์เน็ต]. 2557 [เข้าถึงเมื่อ 2 ก.พ. 2561]. เข้าถึงได้จาก: <http://msjo.net/categoryblog/244-ser.html>
2. Malki, A.L. and Saedy, M. H. Effect of fire smoke on some biochemical parameters in firefighters of Saudi Arabia. *J Occup Med Toxicol* 2008; Available at <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2615434/>, accessed Dec 11, 2018.
3. วัชร ปานชื่น. ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานของอาสาสมัครมูลนิธิร่วมกตัญญูในเขตกรุงเทพมหานคร. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม; [อินเทอร์เน็ต]. 2552. [เข้าถึงเมื่อ 5 ก.พ. 2561] เข้าถึงได้จาก : <http://newtdc.thailis.or.th>
4. กองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. แนวทางการดำเนินงานปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพระดับจังหวัด. กรุงเทพฯ. 2556.
5. ชาริเพห์ เจ๊ะแฉ. ปัจจัยคัดสรรตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้หมวกนิรภัยในการป้องกันอุบัติเหตุของนักศึกษาสถาบันพลศึกษา วิทยาเขตยะลา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; 2560.
6. Blumenthal, M. Dimensions of the Traffic Safety Problem. *SAE Technical Paper 670011*, 1967; Available at <https://www.sae.org/publications/technical-papers/content/670011>, accessed May 15, 2019.
7. พวงแก้ว กิจธรรม. จิตวิทยากลุ่มเกสตัลท์กับการเรียนการสอน. [อินเทอร์เน็ต]. 2556. [เข้าถึงเมื่อ 10 พ.ย. 2561] เข้าถึงได้จาก : http://www.tddf.or.th/uploadedfiles/2013-12-07__302_.doc